

Finansriktlinjer

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/upprättad	Beslutsinstans
	Riktlinjer		Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig/processägare	Version	Senast reviderad	Giltig till
Kommunledningsförvaltningen			
Dokumentinformation			
Dokumentet gäller för			

1. Finansriktlinjer

Finanspolicyn är styrande för utformningen av Finansriktlinjer, som i detalj reglerar finansförvaltningen inom kommunen.

Det är väsentligt att kommunkoncernens finansförvaltning utförs med god intern kontroll.

Kommunens finansförvaltning inom Ekonomiavdelningen samt bolagens ekonomifunktioner ansvarar för att löpande stämma av att skuldportföljer överensstämmer med gällande finanspolicy samt återrapportera det till ansvarig styrelse.

Extern förvaltare ska skicka information avseende placeringar och upplåning till Ekonomiavdelningen alternativt respektive bolags ekonomifunktion. Därefter ska avstämningar mellan placeringsbeslut och dessa underlag utföras och inrapporteras till redovisningssystem.

2. Tillgångar

Kommunkoncernens kassaflöden skall, i möjligaste mån, samlas i en koncernkontostruktur så att kommunkoncernens ut- och ingående betalningsströmmar kan kvittas mot varandra. De kommunala bolagen inom kommunkoncernen ska, i möjligaste mån, nyttja koncernkonton i nära samråd med Ekonomiavdelningen.

Till koncernkonton är en extern kreditlimit knuten för att vid behov användas för att parera svängningar i likviditeten och i förekommande fall användas för att minimera inlåningsavgifter. Limitutrymme för respektive bolag och kommunen fastställs internt.

Kravet på god säkerhet i kommunkoncernens medelsplacering, innebär bl a att kredit-, ränte- och likviditetsrisker skall vara ekonomiskt försvarbara.

Extern förvaltning av kommunkoncernens medel

Vid beslut att anlita extern förvaltare av kommunens medel på kort eller lång sikt ska följande gälla:

- Förvaltare av kommunens medel ska vara svenskt värdepappersinstitut som har finansinspektionens tillstånd för förvaltning av någon annans finansiella instrument, enligt 2 kap 1 § 4, lag om värdepappersmarknaden (2007:528).
- Uppdraget ska grunda sig på skriftligt avtal där förvaltaren åtar sig att följa kommunens placeringsföreskrifter med eventuella ytterligare preciseringar som kommunstyrelsen fattar beslut om.

Om kommunen valt att anlita extern förvaltare ska denne efter varje månads utgång lämna en rapport till Ekonomiavdelningen över förvaltningen. Rapporteringen ska innehålla bland annat följande uppgifter:

- Aktuellt marknadsvärde per innehav samt totalt för portföljen
- Avkastningen under månaden och året i absoluta tal och jämförda med fastställt index

- Förändringen av tillgångssättningen av innehavet under månaden
- Procentuell fördelning mellan räntebärande värdepapper, aktier och likvida medel
- Genomsnittlig löptid och räntekänslighet för innehavet av räntebärande värdepapper.
- Eventuellt större avvikelse från placeringsreglerna, avvikelens orsak samt vidtagen åtgärd/förslag till åtgärd

Vid extern förvaltning bör uppdraget spridas på flera parter i syfte att minimera risk.

Förvaring av värdepapper

Om extern förvaltning sker ska portföljens tillgångar förvaras hos värdepappersinstitut som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapper för förvaring.

Förvaltning av andra organisationers medel

Vid förvaltning av annan organisations medel, såsom donationsmedel, skall skriftligt avtal om förvaltningen upprättas. Kommunen eller i kommunkoncernen ingående bolag får inte åta sig förvaltningsuppdrag som innebär att risktagandet eller utfästelsen går utöver kommunkoncernens finansriktlinjer, förutom i de fall stiftelsens stadgar anger annat. Förvaltning av andra organisationers medel skall godkännas av kommunstyrelsen/ bolagsstyrelsen.

Finansförvaltning

Finansförvaltningen skall tillförsäkra kommunen en god betalningsberedskap med utgångspunkt från det av kommunfullmäktige fastställda finansiella målet att likviditeten skall genomsnittligt uppgå till minst 10 % av externa utgifter.

Särskilda riktlinjer för placeringar som avser långfristiga ändamål

Kommunfullmäktige kan fastställa att viss del av likviditeten skall användas för långfristiga ändamål t ex för framtida pensionsutbetalningar och därför skall placeras enligt andra regler än vad som gäller för likvida medel enligt denna riktlinje.

Kreditbetyg

Kreditbetyg för räntebärande placeringar skall vara utfärdat av Standard and Poor's eller Moodys ratinginstitut.

Värdering av Portföljer

Portföljernas tillgångar värderas med ledning av gällande kommunal redovisningslag. Vid avvikelser mot fastställda limiter ska tillgångar avyttras/anskaffas så snart det kan ske med hänsyn till de risker och ekonomiska aspekter som avvikelserna medför. Om limiter överskrids skall tillgångarna säljas snarast dock med hänsyn till marknadsförutsättningarna. Motsvarande gäller om limit underskrids, varvid tillgångar köps när det lämpligen kan ske.

Rapportering

För att ge kommunens ledning kontinuerlig information som rör medelsförvaltningens utveckling, skall ett väl fungerande rapportsystem finnas. Kontinuerliga rapporter från finansförvaltningen ska lämnas till kommunstyrelsen samt respektive bolags rapportering ska lämnas till ansvarig styrelse. Rapporteringen varierar i omfattning under året och är en del av såväl budget- som bokslutsprocessen. Avvikelser från fastlagd riktlinje skall snarast rapporteras.

Borgen

Piteå kommun är restriktiv avseende borgensåtagande. Borgen ges som huvudprincip endast till helägt bolag eller där kommunen har ett väsentligt ägarinflytande/ägaransvar. I specifika fall kan kommunfullmäktige besluta om undantagsregler. När kommunfullmäktiges beslut att medge borgen har vunnit laga kraft får underskrift av handlingar ske i enlighet med gällande reglemente.

Kommunen har som borgensman intresse av att varje investering som finansieras genom kredit med kommunal borgen är betryggande försäkrat. Alla borgensåtaganden skall därför villkoras med ett förbehåll att låntagaren skall hålla investeringen försäkrad under hela åtagandetiden. I vissa fall kan borgensåtagande förutsätta att andra typer av säkerhet lämnas eller att kommunen genom avtal skaffar sig kontroll över gäldenärens övriga säkerheter exempelvis pantbrev i egendom.

Kommunfullmäktige fastställer beviljad nivå för borgensram till kommunala bolags finansiella lån.

Utifrån den av kommunfullmäktige beviljade borgensramen så fattar respektive bolagsstyrelse sedan beslut om nyupplåning respektive omsättning av befintligt lån.

Utlåning

Kommunal utlåning till kommunala bolag är ej tillämpligt, undantaget bolagens interna kreditlimiter inom koncernkontostrukturen.

2.1. Likviditetsförvaltning

2.1.1. Syfte och mål likviditetsförvaltning

Detta avsnitt omfattar kommunens överskottslikviditet. Överskottslikviditet som beräknas bestå under en längre tid kan användas till amortering av låneskuld, framtida investeringar, kapitalförvaltning och/eller pensionsavsättning.

Kommunens likviditet ska alltid vara så stor att en god betalningsberedskap kan hållas. Nivån på betalningsberedskapen utgör ett av de finansiella mål som kommunfullmäktige årligen fastställer.

Målsättningen med likviditetsförvaltningen är att säkerställa en god betalningsberedskap och med iakttagande av nedanstående riskbegränsande åtgärder, maximera avkastningen på den del av kommunens likviditet som förvaltas kortsiktigt d v s kortare tid än 1 år.

Betalningsberedskapen är beroende av tillgången på likvida medel, d v s kontanter eller sådana tillgångar som snabbt kan omsättas i kontanter. Inom ramen för likviditetsförvaltningen kan i undantagsfall bundna placeringar överstiga ett år.

2.1.2. Tillåtna placeringsinstrument

Tillåtna placeringsinstrument i likviditetsförvaltningen är:

1. statsskuldväxlar
2. certifikat och obligationer
3. konto i bank (obundna medel och tidsbundna medel i upp till ett år)
4. räntefonder av typen penningmarknadsfond eller likviditetsfond

2.1.3. Kreditrisker

I syfte att begränsa kreditriskerna får placering av likvida medel endast ske med en löptid mindre än ett år hos följande motparter.

KATEGORI	MAX ANDEL PER KATEGORI %	MAX ANDEL PER EMITTENT/UTGIVARE %
SVENSKA STATEN, STATLIGA VERK OCH BOLAG	100	100
SVENSKA KOMMUNER, LANDSTING OCH DERAS HELÄGDA BOLAG MED KOMMUNAL BORGEN	100	20
KREDITINSTITUT, SVENSKA BANKER, DERAS HELÄGDA BOLAG SAMT KOMMUNINVEST AB	100	20
HELÄGDA BOLAG (INTERN UTLÅNING CHECKKREDIT)	100	100
ÖVRIGA VÄRDEPAPPER MED KREDITBETYG LÄGST A2 ELLER P2	25	5

2.1.4. Övriga förutsättningar

Samtliga placeringar ska ske i svensk valuta eller vara valutasäkrade i svensk valuta.

2.2. Kapitalförvaltning

2.2.1. Syfte och mål kapitalförvaltning

Syftet med kapitalförvaltning är att utifrån fastställda placeringsriktlinjer uppnå en god riskjusterad avkastning på den del av kommunens medel som ska förvaltas för en längre tid. Därigenom skapas förbättrade förutsättningar att minska de påfrestningar på likviditet som kommer av pensionsutbetalningar eller andra större åtaganden i framtiden.

Nedan angivna placeringsregler syftar till att säkerställa att risktagandet står i proportion till den förväntade avkastningen.

2.2.2. Tillåtna placeringsinstrument

Tillåtna placeringsinstrument i kapitalförvaltningen:

1. Statsskuldväxlar
2. Certifikat och obligationer
3. Konto i bank (obundna medel och tidsbundna medel)
4. Värdepappersfonder
5. Börshandlade fonder s k ETF
6. Enskilda aktieplaceringar

2.2.3. Övergripande limiter inom kapitalförvaltning

Portföljens medel kan placeras i följande tillgångsslag och limiter d v s den lägsta, högsta och normala andel som respektive tillgångsslag vid varje tidpunkt får utgöra av portföljens marknadsvärde:

TILLGÅNGSSLAG	MIN	NORMAL	MAX
RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER, TIDSBUNDEN INLÅNING ELLER RÄNTEFONDER	70 %	75 %	100 %
AKTIER ELLER AKTIEFONDER MED PLACERINGSINRIKTNING MOT SVERIGE	0 %	15 %	25 %
AKTIEFONDER MED GLOBAL PLACERINGSINRIKTNING	0 %	10 %	15 %
LIKVIDA MEDEL	0 %	0 %	100 %

2.2.4. Placeringsregler för räntebärande värdepapper, tidsbunden inlåning och räntefonder

Med räntebärande värdepapper avses statsskuldväxlar, obligationer, certifikat och liknande värdepapper. Placeringar kan ske direkt i räntebärande värdepapper alternativt tidsbunden inlåning eller räntefonder, vars placeringsinriktning i all väsentlighet överensstämmer med bestämmelserna i dessa riktlinjer.

I syfte att begränsa valutarisken ska placeringar ske i svensk valuta eller i allt väsentligt vara valutasäkrade i svensk valuta.

I syfte att begränsa ränterisken skall lämplig genomsnittlig kvarvarande löptid (duration) för den räntebärande portföljen värderas utifrån rådande marknadsläge.

I syfte att begränsa kreditrisken medges endast placering i kort- och/eller långfristiga räntebärande värdepapper emitterade av följande kreditgivare:

KATEGORI	MAX ANDEL PER KATEGORI %	MAX ANDEL PER EMITTENT %
SVENSKA STATEN, STATLIGA VERK OCH BOLAG	100	100
SVENSKA KOMMUNER, LANDSTING OCH DERAS HELÄGDA BOLAG MED KOMMUNAL BORGEN	100	20
KREDITINSTITUT, SVENSKA BANKER, DERAS HELÄGDA BOLAG SAMT KOMMUNINVEST AB	100	20
ÖVRIGA VÄRDEPAPPER MED KREDITBETYG LÄGST BBB-ELLER BAA3	25	10

Placeringar ska göras i räntebärande värdepapper med hög likviditet, d v s marknadsnoterade värdepapper som vid varje tidpunkt kan omsättas.

Vid investering i väldiversifierad räntefond ska det kapitalvägda genomsnittliga kreditbetyget i fonden motsvara ratingen som anges i tabell ovan.

Jämförelseindex för räntebärande värdepapper skall vara OMRX bond.

2.2.5. Placeringsregler för enskilda aktieplaceringar

I syfte att begränsa aktierisken gäller följande begränsningar:

- Svenska direkta aktieplaceringar får endast ske i aktier inom Large Cap och Mid Cap. Aktieinnehavet inom Mid Cap får sammantaget högst uppgå till 25 %.
- Utländska placeringar får enbart ske i fonder.

Aktier hänförliga till ett enskilt företag eller företag ingående i samma koncern får utgöra högst 10 % av aktieportföljens marknadsvärde. Aktier för enskilt företag som utgör mer än 10 % av jämförelseindex, får utgöra maximalt 15 % av aktieportföljens marknadsvärde.

Aktieportföljen skall vara väl diversifierad d v s ha en god spridning mellan olika branscher.

Jämförelseindex för aktier skall vara OMX Stockholm Benchmark Cap GI (brett Stockholmsindex inklusive utdelningar) eller SIX Return Index.

2.2.6. Placeringsregler för aktier genom värdepappersfonder/ETF

Placering får ske i värdepappersfonder eller börshandlade fonder/ETF som står under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande myndighet inom EU, och vars placeringsinriktning i all väsentlighet överensstämmer med bestämmelserna i denna riktlinje.

Fondportföljen skall vara väl diversifierad.

Jämförelseindex för aktiefonder med placeringsinriktning mot Sverige skall vara OMX Stockholm Benchmark Cap GI (brett stockholmsindex inklusive utdelningar) eller SIX Return Index. Jämförelseindex för globala aktier skall vara MSCI World.

3. Skulder

3.1. Upplåning

3.1.1. Allmänt

Kommunfullmäktige har som ett av de finansiella målen beslutat att kommunen som huvudprincip inte ska ha några lån. Undantag kan ges för bostadsbyggande samt för strategiskt långsiktiga investeringar.

Vid eventuell upplåning och skuldförvaltning skall sådana former väljas som medger en låg risknivå och lägsta möjliga finansieringskostnad för kommunkoncernen.

I samband med beslut om årsbudget fastställer kommunfullmäktige storleken av eventuell långfristiga upplåningen för kommande budgetår.

3.2. Riskhantering

I samband med eventuell upplåning skall nedanstående risker särskilt beaktas.

3.2.1. Finansieringsrisk

För att begränsa risken för att kommunen inte har tillgång till likvida medel i rätt tid när lån förfaller till betalning bör följande gälla:

Normportfölj kapitalbindning

Löptid	Min	Max
0-1 år	0 %	20 %
1-2 år	0 %	20 %
2-3 år	0 %	20 %
3-4 år	0 %	20 %
4-5 år	0 %	20 %
5-- år	0 %	20 %

- Den genomsnittliga återstående löptiden av utestående lån bör ej understiga 2,5 år. Samtliga lån skall dock kunna återbetalas inom 15 år utan extra kostnad.
- Högst 30 % av lånestocken bör förfalla till betalning inom en rullande 12-månadersperiod.
- I de fall det finns skäl till avvikelser från normportfölj ska sådan avvikelse ske i samråd med Ekonomichef inom Piteå kommun.

3.2.2. Ränterisk

Med ränterisk avses risken för att en förändring av det allmänna ränteläget påverkar kommunens räntekostnader i negativ riktning. För att begränsa ränterisken bör lånestocken utformas enligt följande:

Normportfölj räntebindning

Löptid	Min	Neutral	Max
< 1 år	20 %	25 %	30 %
1-3 år	10 %	15 %	30 %
3-5 år	5 %	15 %	30 %
5-7 år	5 %	15 %	30 %
7-- år	5 %	15 %	30 %
Snitträntebindning (år)	2,0	3,1	5,0

- Den genomsnittliga räntebindningstiden bör vara minst 2 år och högst 5 år, där marknadsförutsättningarna ska beaktas. Andelen förfall inom ett år bör begränsas till maximalt 30 %.
- Räntebindningstiden för enskilda lån får ej överstiga 15 år.
- I de fall det finns skäl till avvikelser från normportfölj ska sådan avvikelse ske i samråd med Ekonomichef inom Piteå kommun.

3.3. Motparter upplåning

Upplåning får ske genom

- Svenska staten
- Svensk bank eller från svenska finansinstitut/försäkringsbolag
- Kommuninvest i Sverige AB
- Europeiska Investeringsbanken (EIB)
- Nordiska Investeringsbanken (NIB)
- Utländsk bank om upplåning sker med tillämpning av svensk lag och svensk lånedokumentation

3.4. Omsättning befintliga lån

Behörighet att omsätta befintliga lån regleras i gällande delegationsordning beslutad av Kommunstyrelse respektive bolagsstyrelser.

3.5. Finansiell och operationell leasing

Finansiell och operationell leasing jämföras med upplåning och omfattas av reglerna för upplåning i finanspolicyn med tillhörande riktlinjer.

3.6. Försäkringsinstrument

Finansförvaltningen kan efter samråd med kommunstyrelsen ingå sedvanliga, på den svenska och internationella marknaden, förekommande avtal, i syfte att minska och/eller sprida de med upplåningen eventuella förekommande riskerna.

Innan nya typer av försäkringsinstrument får användas skall kommunstyrelsen godkänna dessa. Sälj- eller köpoptioner får ej utställas.

Försäkringsinstrumenten får enbart användas för att skydda en reell underliggande upplåning av motsvarande belopp och valuta, d v s dessa instrument får inte utnyttjas i spekulativt syfte.

För försäkringsinstrument godkända motparter:

Löptid

1 år eller längre

Motpart

AAA/Aaa

(inkl. s.k. split rating AAA/Aa1 eller AA+/ Aaa)

AA+/Aa/Aa1/Aa2

AA-/Aa3

Upp till 365 dagar

A-1/P-1

Följande svenska motparter accepteras:

- Nordea
- Swedbank med fristående Sparbanker
- Handelsbanken
- S E Banken

Internationella motparter med lägre rating än AA-/Aa3 accepteras ej.

3.7. Koncernfrågor

De kommunala bolagen har det yttersta ansvaret för sin egen finansiering. Kommunens regler för upplåning skall i huvudsak tillämpas i bolagens egna riktlinjer för upplåning och skuldförvaltning. Vid nyupplåning respektive omsättning av befintliga lån inom respektive bolag ska behöriga parter inom kommunen kontaktas i god tid före, i syfte att säkerställa att borgensåtaganden m m kan fullgöras.

Övrig samverkan i finansieringsfrågor bör eftersträvas av kommunen och bolagen.

3.8. Övriga förutsättningar

Extern upplåning i spekulativt syfte är ej tillåten.

Bilaga I Ordlista

AKTIERISK	Med aktiekursrisken avses att rörelser på aktiemarknaden negativt påverkar resultatet i portföljens marknadsvärde.
CERTIFIKAT	Skuldebrev med fastställd ränta och löptid som banker utfärdar för upplåning.
DISKRETIONÄR FÖRVALTNING	Förvaltaren genomför transaktioner för kunds räkning i den utsträckning och med de begränsningar som fastställts i avtal och fullmakt.
DURATION	Uttrycker en obligations/kredits vägda genomsnittliga återstående löptid.
KONCERNKONTO	Ett för koncernen gemensamt kontosystem. Bolagens likvida medel i koncernkontosystemet redovisas som fordringar respektive skulder mot kommunen. Koncernens samlade likviditet redovisas i kommunen.
KREDITRISK	Risken att en motpart inte fullgör sina förpliktelser.
LARGE CAP	Large Cap är Stockholmsbörsens lista för de största bolagen. Nordiska bolag med ett börsvärde över 1 miljard Euro återfinns här.
LEASING	Operationell och finansiell leasing representerar två olika ägandeformer; Operationell leasing innebär att uthyraren står som ägare av utrustningen, tar risken i utrustningens restvärde och tar den i retur efter leasingperiodens utgång. Vid användning av finansiell leasing står låntagaren själv som ägare av utrustningen och får ta in investeringen i balansräkningen.
LIKVIDA MEDEL	Pengar eller sådana tillgångar som lätt kan omsättas till pengar.
LIKVIDITETSRIK	Med likviditetsrisk är risken att ett värdepapper inte går att realisera till förväntat pris vid önskat tillfälle. Genom en blandning av värdepapper med en fungerande andrahandsmarknad och för dessa välja olika belopp, löptider m m minimeras dessa risker.
LIMIT	Riskenivå som begränsar innehav av finansiella instrument.
LÖPTID	Den tid som återstår till ett värdepappers förfall.
MARKNADSVÄRDE	Värdet av en tillgång (eller en hel portfölj) till kapitalmarknadens rådande prisnivå.

MID CAP

Mid Cap är Stockholmsbörsens lista för de medelstora bolagen. Nordiska bolag med ett börsvärde över 150 miljoner Euro men under 1 miljard Euro återfinns här.

MOTPARTSRISK

Med motpartsrisk avses risken att en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden i ett finansiellt kontrakt och att en förlust därmed uppstår när företaget måste ingå ett nytt kontrakt på marknaden till då gällande marknadspris.

RATING

Av kreditvärderingsinstitut gjord bedömning av sannolikheten för att en skuld kommer att regleras på överenskommen tidpunkt. Ratinginstituten Standard & Poor's samt Moody's klassificering är utformade enligt nedan:

Kreditvärdighet långfristig upplåning

	Mycket hög	Hög	Spekulativ	Mycket låg
Standard & Poor's	AAA – AA	A – BBB	BB – B	CCC - D
Moody's	Aaa – Aa	A – Baa	Ba – B	Caa - C

Kreditvärdighet kortfristig upplåning

	Mycket hög	Hög	Spekulativ	Mycket låg
Standard & Poor's	K1	K2	K3	K4, K5
Moody's	P-1	P-2	P-3	Not P

RÄNTERISK

Med ränterisk menas risken att värdet på en placering eller en hel portfölj sjunker till följd av en räntehöjning. Detta realiseras under förutsättning att placeringarna/värdepappren säljs före förfallodagen. Kravet är att kommunen genom en effektivt fungerade likviditetsplanering ska minimera behovet av förtida inlösen p g a akuta likviditetsbehov.

VALUTARISK

Med Valutarisk avses risken för en förlust på grund av ogynnsamma rörelser i valutakursen som påverkar marknadsvärdet i utestående placeringar i utländsk valuta.